

สถานการณ์การปฏิบัติของพยาบาลผู้ปฏิบัติการพยาบาลขั้นสูงใน สังกัดกระทรวงสาธารณสุข

อาคม รัฐวงษา¹ พย.ม., ว.พย. (การพยาบาลเวชปฏิบัติชุมชน)

ลัดดา อะโนศรี พย.ม., ว.พย. (การพยาบาลอายุรศาสตร์-ศัลยศาสตร์), ปร.ด. (เทคโนโลยีการศึกษา)

อังคณา วังทอง³ พย.ม., ว.พย., อ.พย. (การพยาบาลจิตเวชและสุขภาพจิต)

บทคัดย่อ: บทความนี้นำเสนอผลการศึกษาสถานการณ์การปฏิบัติของพยาบาลผู้ปฏิบัติการขั้นสูง ในสังกัดกระทรวงสาธารณสุข โดยการสำรวจพยาบาลผู้ปฏิบัติการขั้นสูง สังกัดกระทรวงสาธารณสุข จำนวน 711 คน ด้วยแบบสอบถามที่พัฒนาขึ้น ผลการศึกษา พบว่า พยาบาลผู้ปฏิบัติการขั้นสูง ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง (ร้อยละ 98.6) มีอายุอยู่ในช่วง 41-50 ปี (ร้อยละ 56.4) มีอายุราชการ 21-30 ปี (ร้อยละ 62.8) เป็นข้าราชการ ตำแหน่งชำนาญการ (ร้อยละ 99.7) ปฏิบัติงานในพื้นที่เขตบริการสุขภาพที่ 1 มากที่สุด (ร้อยละ 16.0) และในโรงพยาบาลศูนย์ (A) (ร้อยละ 25.9) ส่วนใหญ่เป็นพยาบาลผู้ปฏิบัติการขั้นสูงใน สาขาการพยาบาลอายุรศาสตร์-ศัลยศาสตร์ (ร้อยละ 33.33) ด้านผลงานจำแนกตามสาขา พบว่า สาขาการพยาบาลอายุรศาสตร์-ศัลยศาสตร์มีจำนวนผลงานมากที่สุด คือ 341 เรื่อง (ร้อยละ 33.08) ผลงานจำแนกตาม service plan พบว่า ระบบบริการปฐมภูมิและระบบสุขภาพอำเภอ มีผลงานมากที่สุด 264 เรื่อง (ร้อยละ 25.7) ผลงานจำแนกตามขนาดโรงพยาบาลเทียบ สัดส่วนคน/เรื่อง พบว่า ในระดับโรงพยาบาลชุมชน (F2) มีสัดส่วนคน/ผลงานมากที่สุด 1:1.7 ด้านการเผยแพร่ผลงาน พบในระดับประเทศ จำนวน 393 เรื่อง (ร้อยละ 38.12) แต่ มีผลงานถึง 442 เรื่อง (ร้อยละ 42.87) ที่ไม่มีการตีพิมพ์ โดยมีข้อเสนอแนะให้มีการใช้ข้อมูล นี้ในการกำหนดนโยบายเพื่อจัดโครงสร้างและระบบสนับสนุนพยาบาลผู้ปฏิบัติการขั้นสูงใน การสร้างและเผยแพร่ผลงานที่มีคุณภาพอย่างต่อเนื่อง

วารสารการปฏิบัติการพยาบาลและการผดุงครรภ์ไทย 2564; 8(1): 110-119

คำสำคัญ: สถานการณ์การปฏิบัติ พยาบาลผู้ปฏิบัติการขั้นสูง กระทรวงสาธารณสุข

¹พยาบาลวิชาชีพชำนาญการ โรงพยาบาลโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม; ผู้รับผิดชอบหลัก, Email:com90069@gmail.com

²พยาบาลวิชาชีพชำนาญการ โรงพยาบาลกาฬสินธุ์ จังหวัดกาฬสินธุ์

³พยาบาลวิชาชีพชำนาญการ โรงพยาบาลหนองจิก จังหวัดปัตตานี

วันที่รับบทความ 2 พฤศจิกายน 2563 วันที่แก้ไขบทความ 9 สิงหาคม 2564 วันที่ตอบรับบทความ 10 สิงหาคม 2564

Practice Situation of Advanced Practice Nurses under the Ministry of Public Health

Akom Rutwongsa¹ MNS. CNP.

Ladda Anosri² MNS. CNS. PhD (Educational Technology)

Angkana Wangthong³ Dip.PMHN

Abstract: This article presented the practice situation of Advanced Practice Nurses (APNs) under the Ministry of Public Health based on the survey of 711 APNs using developed questionnaires. Results showed that most of APNs were female (98.6%), age ranged from 41–50 years (56.4%), working age ranged from 21–30 years (62.8%). Most of them were government officials at the professional level (99.7%), worked in the health service area-1 (16.0%) and at the hospital (A) (25.9%). Most of them were APNs in the Medical–Surgical field (33.33%). Working outcomes classified by specialty areas were mostly found in Medical–Surgical area with 341 titles (33.08%). When classified by service plan, most of working outcomes were in the area of primary care and district health service with 264 titles (25.7%). When classified the numbers of working outcomes per APN by the size of the hospital, it was found that the community hospital (F2) had the most working outcomes per person with the ratio of 1.7:1. The publications were mostly published and disseminated at the national level with 393 titles (38.12%). However, most of them, 442 papers (42.87%) were not published. It is suggested that the data from this study should be used to set up the policies on APNs' structure and support system in order to promote quality and dissemination of the working outcomes continuously.

Thai Journal of Nursing and Midwifery Practice 2021; 8(1): 110–119

Key word: practice situation, advanced practice nurse (APN), Ministry of Public Health.

¹Registered Nurse, Professional Level. Kosumpisai Hospital, Mahasarakham Province

²Registered Nurse, Professional Level. Kalasin Hospital, Kalasin Province

³Registered Nurse, Professional Level. NongChik hospital, Pattani Province

Received November 2, 2020; Revised August 9, 2021; Accepted August 10, 2021

บทนำ

การปฏิบัติการพยาบาลขั้นสูง เป็นระบบการปฏิบัติ การศึกษา การค้นคว้าวิจัย การเผยแพร่ บูรณาการ การวิจัยกับการปฏิบัติ จากรูปแบบการปฏิบัติการพยาบาลขั้นสูงของประเทศสหรัฐอเมริกา ส่งผลต่อการพัฒนารูปแบบการปฏิบัติการพยาบาลขั้นสูงของประเทศต่าง ๆ รวมถึงของประเทศไทย ด้วย^{1,2} ทั้งนี้ สภาการพยาบาล มหาวิทยาลัยพยาบาลและผดุงครรภ์ขั้นสูงแห่งประเทศไทย เป็น องค์กรวิชาชีพหลัก ในการฝึกอบรมและสอบเพื่อรับหนังสืออนุมัติ หรือวุฒิบัตรเพื่อเป็นผู้มีความรู้ความชำนาญเฉพาะทางในวิชาชีพการพยาบาลและการผดุงครรภ์สาขาต่าง ๆ และมีสมาคมผู้ปฏิบัติการพยาบาลขั้นสูง (ประเทศไทย) เป็นผู้สนับสนุนส่งเสริมในการพัฒนาศักยภาพของพยาบาลไทยเพื่อยกระดับพยาบาลวิชาชีพให้มีสมรรถนะที่สูงขึ้นเป็นพยาบาลผู้ปฏิบัติการขั้นสูงและส่งเสริมให้มีการพัฒนาสมรรถนะอย่างต่อเนื่อง ซึ่งการเตรียมผู้ปฏิบัติการพยาบาลขั้นสูงสาขาต่าง ๆ ภายใต้การกำกับของวิทยาลัยการพยาบาลและการผดุงครรภ์ขั้นสูงแห่งประเทศไทยและสภาการพยาบาลนี้^{1,2} มีเจตนารมณ์ให้ความสำคัญกับการพัฒนานักปฏิบัติการพยาบาลและการผดุงครรภ์เพื่อให้ทัดเทียมกับนักวิชาการและวิจัยทางการพยาบาล ถือเป็นมิติใหม่ของวงการวิชาชีพการพยาบาลไทย โดยคาดว่าผู้ปฏิบัติการพยาบาลขั้นสูงจะเป็นผู้นำทางการบริการพยาบาลที่สามารถปฏิบัติการพยาบาลขั้นสูงที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งจะช่วยปรับปรุงผลลัพธ์และยกระดับคุณภาพของการบริการพยาบาล อันจะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงสุขภาพและคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นของประชาชน

สถานการณ์ การปฏิบัติการพยาบาลขั้นสูงของประเทศไทย ในปัจจุบัน พบมีพยาบาลผู้ปฏิบัติการ

พยาบาลขั้นสูง (Advance Practice Nurse: APN) จำนวนเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ซึ่งเป็นผู้ได้รับวุฒิปัตรทั้งในระบบเดิม และในระบบปัจจุบันที่เป็นผู้ได้รับวุฒิปัตรและหนังสืออนุมัติแสดงความรู้ความชำนาญเฉพาะทางในวิชาชีพการพยาบาล เป็นผู้ปฏิบัติการพยาบาลขั้นสูงจากสภาการพยาบาล ที่ให้บริการในสถานบริการระดับต่าง ๆ ทั้งระดับปฐมภูมิ ทุติยภูมิ และตติยภูมิ รวมทั้งโรงพยาบาลที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะทางต่าง ๆ ในสังกัดอื่น ๆ จากการสำรวจจำนวนผู้ปฏิบัติการพยาบาลขั้นสูง (APN) ของสมาคมผู้ปฏิบัติการพยาบาลขั้นสูง (ประเทศไทย) เมื่อสิ้นปี พ.ศ. 2559 พบว่า มีผู้ได้รับวุฒิปัตรเป็นผู้ปฏิบัติการพยาบาลขั้นสูงในระบบเดิม (พ.ศ. 2543 - พ.ศ. 2559) 1,967 คน เกษียณอายุราชการ 37 คน ลาออกจากราชการ 13 คน และถึงแก่กรรม 1 คน คงเหลือ 1,916 คน รวมกับผู้ที่สอบได้หนังสืออนุมัติเกี่ยวกับความรู้ความชำนาญในการประกอบวิชาชีพการพยาบาลและการผดุงครรภ์ (ชื่อไม่ซ้ำกับจำนวน 1,916 คน) 2 คน รวมทั้งสิ้น 1,918 คน³ ส่วนใหญ่ทำงานในสังกัดกระทรวงสาธารณสุข ดังนั้น ชมรมพยาบาลผู้ปฏิบัติการขั้นสูง กระทรวงสาธารณสุข หรือที่จัดตั้งในนามของ “ชมรมพยาบาล APN กระทรวงสาธารณสุข”⁴ จึงสนับสนุนให้มีการศึกษาเชิงสำรวจเกี่ยวกับ สถานการณ์การปฏิบัติงานของพยาบาลผู้ปฏิบัติการพยาบาลขั้นสูง ในสังกัดกระทรวงสาธารณสุข เพื่อการจัดทำข้อเสนอแนะแนวทางความก้าวหน้าและการสร้างผลงานของพยาบาลผู้ปฏิบัติการพยาบาลขั้นสูง ที่เหมาะสมกับบริบทของการปฏิบัติงานในสังกัดกระทรวงสาธารณสุข ประเทศไทยต่อไป

บทความนี้ นำเสนอสถานการณ์การปฏิบัติของพยาบาลผู้ปฏิบัติการพยาบาลขั้นสูงในสังกัดกระทรวง

สาธณสุข จากการสำรวจข้อมูลพยาบาลผู้ปฏิบัติการพยาบาลชั้นสูง ในสังกัดกระทรวงสาธารณสุข ซึ่งมีรายชื่อในฐานข้อมูลของชมรมพยาบาล APN กระทรวงสาธารณสุข รวมทั้งสิ้น 711 คน ประกอบด้วย (1) ข้อมูลทั่วไป ของพยาบาลผู้ปฏิบัติการชั้นสูงผู้ตอบแบบสอบถาม (2) ข้อมูลผลงานการปฏิบัติของพยาบาลผู้ปฏิบัติการพยาบาลชั้นสูง ในสังกัดกระทรวงสาธารณสุข และ (3) ข้อมูลการเผยแพร่ผลงานของพยาบาลผู้ปฏิบัติการพยาบาลชั้นสูง ในสังกัดกระทรวงสาธารณสุข ดังต่อไปนี้

สถานการณ์การปฏิบัติของพยาบาลผู้ปฏิบัติการพยาบาลชั้นสูงในสังกัดกระทรวงสาธารณสุข

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป ของพยาบาลผู้ปฏิบัติการชั้นสูงผู้ตอบแบบสอบถาม

ผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 711 คน พบว่า

ตารางที่ 1 จำนวนและร้อยละของข้อมูลทั่วไปของพยาบาลผู้ปฏิบัติการพยาบาลชั้นสูง สังกัดกระทรวงสาธารณสุข (N=711)

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (คน)	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	10	1.4
หญิง	701	98.6
อายุ (ตัว) (Min=26, Max=60, M=49.14, SD=4.89)		
20-30 ปี	2	0.3
31-40 ปี	26	3.6
41-50 ปี	401	56.4
50 ปีขึ้นไป	282	39.7
อายุ (ราชการ) (Min=2, Max=40, M=27.15, SD=5.26)		
น้อยกว่า 10 ปี	2	0.3
11-20 ปี	66	9.3
21-30 ปี	447	62.8
มากกว่า 30 ปี	196	27.6
ตำแหน่งงาน		
ข้าราชการ	709	99.7
พนักงานราชการ	2	0.3

ส่วนใหญ่ เป็นเพศหญิง (ร้อยละ 98.6) มีอายุอยู่ในช่วง 41-50 ปี (ร้อยละ 56.4) มีอายุราชการ 21-30 ปี (ร้อยละ 62.8) ตำแหน่งงานเป็นข้าราชการ (ร้อยละ 99.7) ในระดับตำแหน่งชำนาญการ และมีเงินประจำตำแหน่ง (ร้อยละ 92.7) ด้านสถานที่ปฏิบัติงานของพยาบาลผู้ปฏิบัติการชั้นสูง พยาบาลผู้ปฏิบัติการชั้นสูงมีสถานที่ปฏิบัติงานการกระจายตัวตาม 13 เขตบริการสุขภาพของประเทศไทย โดยพบว่า พยาบาลผู้ปฏิบัติการชั้นสูง ส่วนใหญ่ปฏิบัติงานในเขตบริการสุขภาพเขต ที่ 1 (ร้อยละ 16.0) และสถานที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลศูนย์ (รพศ.) ระดับ (A) (ร้อยละ 25.9) สาขการปฏิบัติการพยาบาลชั้นสูง พบว่า ส่วนใหญ่เป็นพยาบาลผู้ปฏิบัติการชั้นสูง ในสาขการพยาบาลอายุรศาสตร์-ศัลยศาสตร์ มากสุด (ร้อยละ 33.33) ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 จำนวนและร้อยละของข้อมูลทั่วไปของพยาบาลผู้ปฏิบัติการพยาบาลขั้นสูง สังกัดกระทรวงสาธารณสุข (N=711) (ต่อ)

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ระดับตำแหน่ง		
ระดับปฏิบัติการ	3	0.4
ระดับชำนาญการ (มีเงินประจำตำแหน่ง)	659	92.7
ระดับชำนาญการ (ไม่มีเงินประจำตำแหน่ง)	14	2.0
ระดับชำนาญการพิเศษ	35	4.9
สถานที่ปฏิบัติงาน ตามเขตบริการสุขภาพ		
เขตบริการสุขภาพที่ 1	114	16.0
เขตบริการสุขภาพที่ 2	53	7.5
เขตบริการสุขภาพที่ 3	20	2.8
เขตบริการสุขภาพที่ 4	62	8.7
เขตบริการสุขภาพที่ 5	38	5.4
เขตบริการสุขภาพที่ 6	63	8.9
เขตบริการสุขภาพที่ 7	80	11.3
เขตบริการสุขภาพที่ 8	56	7.8
เขตบริการสุขภาพที่ 9	44	6.2
เขตบริการสุขภาพที่ 10	46	6.5
เขตบริการสุขภาพที่ 11	67	9.4
เขตบริการสุขภาพที่ 12	60	8.4
เขตบริการสุขภาพที่ 13	8	1.1
ขนาดโรงพยาบาล		
A	184	25.9
S	139	19.5
M1	61	8.6
M2	59	8.3
F1	40	5.6
F2	138	19.4
F3	9	1.3
รพ.สต.	39	5.5
อื่นๆ (สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด, วิทยาลัยพยาบาล บรมราชชนนี, กองการพยาบาล, กรมการแพทย์, กรมสุขภาพจิต และกรมควบคุมโรค)	42	5.9
สาขาการปฏิบัติการพยาบาลขั้นสูง		
การผดุงครรภ์	11	1.5
การพยาบาลผู้ป่วยโรคติดเชื้อและการควบคุมการติดเชื้อ	36	5.2
การพยาบาลชุมชน	42	5.9

ตารางที่ 1 จำนวนและร้อยละของข้อมูลทั่วไปของพยาบาลผู้ปฏิบัติการพยาบาลขั้นสูง สังกัดกระทรวงสาธารณสุข (N=711) (ต่อ)

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (คน)	ร้อยละ
การพยาบาลเด็ก	35	4.9
การพยาบาลมารดา-ทารก	14	1.9
การพยาบาลผู้ป่วยด้านการให้ยาระงับความรู้สึก	48	6.8
การพยาบาลเวชปฏิบัติชุมชน	144	20.3
การพยาบาลจิตเวชและสุขภาพจิต	89	12.5
การพยาบาลผู้สูงอายุ	55	7.7
การพยาบาลอายุรศาสตร์-ศัลยศาสตร์	237	33.3

ส่วนที่ 2 ข้อมูลผลงานการปฏิบัติและการเผยแพร่ผลงาน ของพยาบาลผู้ปฏิบัติการพยาบาลขั้นสูงในสังกัดกระทรวงสาธารณสุข

ข้อมูลผลงานของพยาบาลผู้ปฏิบัติการพยาบาลขั้นสูงในสังกัดกระทรวงสาธารณสุข จำแนกตามสาขาการปฏิบัติการพยาบาลขั้นสูง พบว่าพยาบาลผู้ปฏิบัติการพยาบาลขั้นสูงในสังกัดกระทรวง

สาธารณสุข จำนวน 711 คน มีผลงานรวม 1,031 เรื่อง และ พบว่า สาขาที่มีผลงานมากที่สุด คือ สาขาการพยาบาลอายุรศาสตร์-ศัลยศาสตร์ จำนวน 341 เรื่อง (ร้อยละ 33.08) รองลงมา คือ สาขาการพยาบาลเวชปฏิบัติชุมชน จำนวน 192 เรื่อง (ร้อยละ 18.62) และ สาขาการพยาบาลจิตเวชและสุขภาพจิต จำนวน 142 เรื่อง (ร้อยละ 13.77) ตามลำดับ (ดังตารางที่ 2)

ตารางที่ 2 จำนวนและร้อยละ ผลงานของพยาบาลผู้ปฏิบัติการพยาบาลขั้นสูงในสังกัดกระทรวงสาธารณสุข จำแนกผลงาน (เรื่อง) ตามสาขาการปฏิบัติการพยาบาลขั้นสูง (N=1,031)

ข้อมูล	จำนวนผลงาน (เรื่อง)	ร้อยละ
สาขาของการปฏิบัติการพยาบาล		
การผดุงครรภ์	20	1.94
การพยาบาลผู้ป่วยโรคติดเชื้อและการควบคุมการติดเชื้อ	55	5.33
การพยาบาลชุมชน	70	6.79
การพยาบาลเด็ก	47	4.56
การพยาบาลมารดา-ทารก	23	2.23
การพยาบาลผู้ป่วยด้านการให้ยาระงับความรู้สึก	64	6.21
การพยาบาลเวชปฏิบัติชุมชน	192	18.62
การพยาบาลจิตเวชและสุขภาพจิต	142	13.77
การพยาบาลผู้สูงอายุ	77	7.47
การพยาบาลอายุรศาสตร์-ศัลยศาสตร์	341	33.08

สถานการณ์การปฏิบัติของพยาบาลผู้ปฏิบัติการพยาบาลขั้นสูงในสังกัดกระทรวงสาธารณสุข

ข้อมูลผลงาน (เรื่อง) จำแนกตามขนาดของโรงพยาบาลที่ปฏิบัติงาน พบว่า ขนาดของโรงพยาบาลที่มีผลงานมากที่สุด คือ ระดับ รพศ. (A) จำนวน 270 เรื่อง (ร้อยละ 26.2) รองลงมา คือ ระดับ โรงพยาบาลชุมชน หรือ รพช. (F2) จำนวน 234 เรื่อง (ร้อยละ 22.7) และระดับโรงพยาบาลทั่วไป หรือ รพท. (S) จำนวน 211 เรื่อง (ร้อยละ 20.5) ตามลำดับ เมื่อ

เปรียบเทียบสัดส่วนคน/เรื่อง จะเห็นได้ว่า พยาบาลผู้ปฏิบัติการพยาบาลขั้นสูงในสังกัดกระทรวงสาธารณสุขที่ปฏิบัติงานอยู่ ระดับ รพช. (F2) มีผลงานสัดส่วนคน/เรื่อง เท่ากับ 1:1.7 ซึ่งมีผลงานมากที่สุด เมื่อเทียบกับจำนวนพยาบาลผู้ปฏิบัติการพยาบาลขั้นสูงในสังกัดกระทรวงสาธารณสุขที่ทำงานอยู่ในโรงพยาบาลขนาดอื่นๆ (ตารางที่ 3)

ตารางที่ 3 จำนวนและร้อยละ ผลงานของพยาบาลผู้ปฏิบัติการพยาบาลขั้นสูงในสังกัดกระทรวงสาธารณสุข จำแนกผลงาน (เรื่อง) ตามขนาดโรงพยาบาล (N=1,031)

ขนาดโรงพยาบาล	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวนผลงาน (เรื่อง)	ร้อยละ	สัดส่วนคน/เรื่อง
A	184	25.9	270	26.2	1:1.4
S	139	19.5	211	20.5	1:1.5
M1	61	8.6	98	9.5	1:1.6
M2	59	8.3	79	7.6	1:1.3
F1	40	5.6	53	5.1	1:1.3
F2	138	19.4	234	22.7	1:1.7
F3	9	1.3	7	0.7	1:0.8
รพ.สต.	39	5.5	40	3.9	1:1.0
อื่นๆ (สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด, วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี, กองการพยาบาล, กรมการแพทย์, กรมสุขภาพจิตและกรมควบคุมโรค)	42	5.9	39	3.8	1:0.9
รวม	711	100.0	1,031	100.0	1:1.4

ข้อมูลผลงาน (เรื่อง) จำแนกตามสาขา Service Plan พบว่า สาขาระบบบริการปฐมภูมิและระบบสุขภาพอำเภอ มีผลงานมากที่สุด จำนวน 264 เรื่อง (ร้อยละ 25.7) รองลงมา คือ สาขาโรคไม่ติดต่อ

(NCD) มีผลงานจำนวน 174 เรื่อง (ร้อยละ 16.8) และสาขาจิตเวชและสุขภาพจิต มีผลงานจำนวน 143 เรื่อง (ร้อยละ 13.8) ตามลำดับ (ตารางที่ 4)

ตารางที่ 4 จำนวนและร้อยละของผลงานของพยาบาลผู้ปฏิบัติการพยาบาลขั้นสูงในสังกัดกระทรวงสาธารณสุข
จำแนก ตามสาขา Service Plan (N=1,031)

ข้อมูลผลงาน	จำนวนผลงาน (เรื่อง)	ร้อยละ
ผลงาน แยกตามสาขา Service Plan		
สาขาการพยาบาลโรคหัวใจ	51	4.9
สาขาการพยาบาลโรคมะเร็ง	27	2.6
สาขาการพยาบาลอุบัติเหตุและฉุกเฉิน	13	1.3
สาขาการพยาบาลโรคไม่ติดต่อ (HT, DM, Stroke)	174	16.8
สาขาการรับบริจาคและการปลูกถ่ายอวัยวะ	4	0.4
สาขาการพยาบาลทารกแรกเกิด	21	2.0
สาขาการพยาบาลแม่และเด็ก	79	7.7
สาขาการพยาบาลอายุรกรรม(Sepsis)	60	5.9
สาขาการพยาบาลอายุรกรรม (Asthma)	44	4.3
สาขาการพยาบาลโรคไต	44	4.3
สาขาการพัฒนาระบบบริการเพื่อการใช้อย่างสมเหตุผล	0	0.0
สาขาการพยาบาลศัลยกรรม	20	1.9
สาขาการพยาบาลออร์โธปิดิกส์	2	0.2
สาขาระบบบริการปฐมภูมิและระบบสุขภาพอำเภอ	264	25.7
สาขาดูแลระยะเปลี่ยนผ่านผู้ป่วยกึ่งเฉียบพลันและการดูแล แบบประคับประคอง	82	7.9
สาขาการพยาบาลจิตเวชและสุขภาพจิต	143	13.8
สาขาการพยาบาลสุขภาพช่องปากและฟัน	3	0.3

ส่วนที่ 3 ข้อมูลการเผยแพร่ผลงานของ
พยาบาลผู้ปฏิบัติการพยาบาลขั้นสูง ในสังกัด
กระทรวงสาธารณสุข

การเผยแพร่ผลงานจำแนก ตามระดับของการ
เผยแพร่ผลงาน พบว่า มีการเผยแพร่ผลงานใน ระดับ
ประเทศ จำนวน 393 เรื่อง (ร้อยละ 38.12) โดยมีการ

ตีพิมพ์เผยแพร่ผลงานในวารสาร รวม 124 เรื่อง
(ร้อยละ 12.03) ในฐานข้อมูลดัชนีวารสารไทย (Thai
Citation Index, TCI กลุ่มที่ 1 และในวารสารที่มีเลข
ISSN และที่ยังไม่อยู่ในฐาน TCI ในสัดส่วนใกล้เคียง
กัน ตามลำดับ (ตารางที่ 5)

ตารางที่ 5 จำนวนและร้อยละของผลงานของพยาบาลผู้ปฏิบัติการพยาบาลขั้นสูงในสังกัดกระทรวงสาธารณสุข จำแนกตามระดับการเผยแพร่ผลงาน (N=1,031)

ข้อมูลผลงาน	จำนวนผลงาน (เรื่อง)	ร้อยละ
ระดับการเผยแพร่		
ไม่มี	58	5.63
ระดับโรงพยาบาล/หน่วยงาน	152	14.74
ระดับจังหวัด (หลายโรงพยาบาลในจังหวัด)	160	15.52
ระดับเขตสุขภาพ	169	16.39
ระดับภาค	40	3.88
ระดับประเทศ	393	38.12
ระดับนานาชาติ	59	5.72
การตีพิมพ์เผยแพร่ผลงานในวารสาร		
ไม่มีการตีพิมพ์	442	42.87
ฐานข้อมูล TCI 1	124	12.03
ฐานข้อมูล TCI 2	37	3.59
บทความวิจัยเผยแพร่ online โดยสถาบันที่น่าเชื่อถือ	47	4.55
วารสารที่มีเลข ISSN แต่ยังไม่อยู่ในฐานข้อมูล TCI	124	12.03
เอกสารประกอบการประชุม	257	24.93

สรุปและข้อเสนอแนะ

ผลการศึกษาสถานการณ์การปฏิบัติของพยาบาลผู้ปฏิบัติการพยาบาลขั้นสูงในสังกัดกระทรวงสาธารณสุข ครั้งนี้ สามารถใช้เป็นฐานข้อมูลเบื้องต้นสำหรับองค์กรวิชาชีพการพยาบาล โดยมีข้อเสนอแนะคือ

1) ควรนำผลงานวิจัยไปใช้ประโยชน์ ระดับนโยบาย ในการกำหนดโครงสร้างของตำแหน่ง การพัฒนาเส้นทางความก้าวหน้าของพยาบาลผู้ปฏิบัติการพยาบาลขั้นสูง สังกัดกระทรวงสาธารณสุข โดยการ

กำหนดกรอบโครงสร้างที่ชัดเจนของพยาบาลผู้ปฏิบัติการพยาบาลขั้นสูงให้สามารถปฏิบัติงานในการดูแลผู้ป่วยตามสมรรถนะและความเชี่ยวชาญที่กำหนด เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อผลลัพธ์ทางการพยาบาลและเป็นการยกระดับมาตรฐานวิชาชีพการพยาบาลให้สูงขึ้น

2) ควรสร้างความเข้าใจกับผู้บริหารองค์กรทางการพยาบาลทุกระดับ ในการสนับสนุนการจัดบริการของกลุ่มประชากรตามความเชี่ยวชาญเฉพาะสาขาของ APN และส่งเสริมการสร้างผลงานทาง

วิชาการ/นวัตกรรมในการแก้ไขปัญหาสุขภาพของ
ผู้ให้บริการที่มีความยุ่งยากซับซ้อนและมีค่าใช้จ่ายสูง
และ

3) ควรสนับสนุนให้มีการสร้างผลงานและเผยแพร่ผลงานวิชาการทุกสาขาการพยาบาล ทั้งในระดับ
ชาติและนานาชาติในฐานะข้อมูลที่น่าเชื่อถือและที่เป็น
ที่ยอมรับเพื่อการเผยแพร่และนำผลงานไปใช้
ประโยชน์ต่อไป

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบคุณทีมผู้วิจัย คือ คุณอาคม รัฐวงษา
คุณลัดดา อะโนศรี คุณอังคณา วังทอง คุณปัญญาศา
วิจลละอนันต์ คุณไพรินทร์ สมบัติ และคุณภรณ์พรพร
สร พุฒวิชัยดิษฐ์ และโดยเฉพาะคณะกรรมการชมรม
พยาบาล APN กระทรวงสาธารณสุขที่ให้การสนับสนุน
การทำวิจัยและการเขียนบทความในครั้งนี้

เอกสารอ้างอิง

1. Hanucharoenkul S, Advanced Nursing Training Course, Diploma Level Advanced College of Nursing and Midwifery of Thailand Nursing Council. Journal of Thai Nursing and Midwifery Practice 2014;1 (1):5-16.
2. Hanucharoenkul S, Panphakdee O. Advanced Nursing Practice: Integration into Practice. 2nd ed. JudThong Company Limited: Bangkok; 2012.
3. Sornchai S, Silapavit K. News from Advanced Practice Nurse Association (Thailand). Thai Journal of Nursing and Midwifery Practice 2018;4(1):59-66.
4. Division of Nursing and APN Nursing Club, Ministry of Public Health. (2019). Survey of science and technology positions with research and development characteristics or other types of work that are worth comparable to the nature of research and development in the APN group under the Ministry of Public Health. Available from: <https://sites.google.com/view/apns>.